

Вебінар
«Електронні сервіси та електронні ресурси
ОУНБ ім. Д.І.Чижевського»

Доброго дня, шановні учасники вебінару! Вітаємо всіх вас! Сьогоднішній вебінар присвячений електронним сервісам і електронним ресурсам обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. Чижевського. Вебінар для вас проведуть: Наталя Андрійченко – завідувача інформаційно-бібліографічним відділом ОУНБ ім. Д. Чижевського; Галина Нікітіна – завідувача Інтернет-центром ОУНБ ім. Д. Чижевського.

Галина: - Зараз ми поговоримо про електронні сервіси, що це таке і які сервіси ми можемо запропонувати своїм користувачам.

Електронний сервіс, е-сервіс (англ. e-service) - всі види послуг і сервісу, які надаються за допомогою електронних засобів (як приклад, за допомогою Інтернету).

Це можуть бути: електронний каталог, продовження терміну користування книгою, віртуальна довідка, послуги з електронного урядування, та інші.

Тож ми хочемо побажати всім приємного спілкування та ефективної роботи!

На сьогодні одним із найактуальніших і найпопулярніших сервісів у нас є **електронний каталог**.

Наталя: - Нам з вами, як бібліотечним фахівцям відомо, що провідним напрямком модернізації бібліотечної справи і формуванню іміджу бібліотеки є її інформатизація: впровадження в бібліотеці нових інформаційних технологій, формування і використання електронних ресурсів, впровадження мультимедійних технологій, розвиток мережевої взаємодії бібліотек, підключення до всесвітньої мережі Інтернет. І електронний каталог, який прийшов на заміну традиційному картковому, що створюється повільніше, є одним з головних ресурсів відображення фонду бібліотеки, забезпечує зручність користувачам і повноту інформації. Він, завдяки доступу до Інтернет, працює в

реальному часі та доступний віддаленим користувачам сайту ОУНБ ім. Чижевського. Електронна пошукова система дозволяє в лічені секунди знаходити в каталозі бібліотеки потрібні видання і складати бібліографічні списки. І в цьому є його велика перевага. Каталог бібліотеки створений так, що з ним легко можуть працювати як досвідчені користувачі, так і новачки. Якщо потрібно знайти якийсь документ, перевірити його наявність у фонді, то потрібно висловити свою потребу у вигляді інформаційного запиту. До послуг користувача доступні бібліографічні бази даних нашої бібліотеки. Хочу зазначити, що з такими ж базами даних користувач може працювати в системі ІРБІС безпосередньо в бібліотеці. Електронний каталог є багатофункціональним. Інформація вводиться один раз, а використовувати її можна в різних цілях, замінюючи інформацію цілої системи традиційних карткових каталогів і картотек. Тут зазначено шифр зберігання документа у фонді бібліотеки. Кожен запис відображає інформацію про те, в якому відділі бібліотеки зберігається примірник.

Існує простий, розширений пошук видань, за словником, професійний і т.д.

Галина: - Ще одним, не скільки цікавим, як корисним сервісом є **«Продовження терміну користування книгами»**. Але тут є маленьке «Але» - цей сервіс працює тільки для відділу абонементу. Користувач має можливість онлайн продовжити термін користування книгою один раз і лише на 14 днів, якщо ще не сплив термін її повернення. Тобто, сьогодні закінчується термін здачі літератури, читач заходить на сайт нашої бібліотеки і вносить необхідні дані для продовження терміну, а саме: Прізвище та ініціали; Номер читацького квитка; Дані про книгу; Підтверджує, що він не робот і вводить цифрами "сто двадцять вісім". А в кінці натискає кнопку «Відправити запит».

Наталя: - Останнім часом широке розповсюдження отримало довідкове обслуговування віддалених користувачів. Однією з його форм є обслуговування в режимі **«віртуальна довідка»**. Ця служба, започаткована як корпоративний проект, успішно розвивається в зарубіжних країнах і в Україні, і характеризується широкою розповсюдженістю в різних типах бібліотек. Сервіс

«Віртуальна довідка» – це безкоштовна онлайн нова послуга, спрямована на оперативне виконання разових запитів віддалених користувачів усіх категорій, які пов’язані з пошуком інформації. Її переваги у формуванні нової аудиторії користувачів, які мають потребу у цілодобовому доступі до інформації і допомозі висококваліфікованих бібліографів. Бібліотека ім. Д. Чижевського приймає участь в цьому проекті з 2005 року і фахівці нашої бібліотеки готують відповіді на запити із застосуванням інформаційних ресурсів нашої бібліотеки та мережі Інтернет. Прийом запитів від користувачів відбувається автоматично і цілодобово. Максимальний термін виконання запитів – 3 робочих дні (в залежності від їх специфіки та складності).

Електронне урядування

Електронне урядування призначене для публічного доступу населення до інформації та надання електронних державних послуг через мережу Інтернет.

Наша бібліотека надає послуги з електронного урядування усім категоріям користувачів. Рекламуючи серед користувачів цю послугу і систематично проводячи тренінги з електронного урядування для цільових груп, ми пропонуємо безкоштовний доступ до офіційної інформації онлайн, цілодобово, сім днів на тиждень. Мета цього електронного сервісу – розповсюджувати інформацію про наявні електронні послуги національного та регіонального рівнів та, використовуючи ресурси нашої бібліотеки, дати можливість різним групам населення користуватися ними у новому форматі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. За допомогою цього сервісу можна звернутись до органів державної влади та органів місцевого самоврядування; отримати адміністративні послуги; перевірити стан особового рахунку; повідомити показники лічильника газу; придбати квитки на залізничний транспорт; знайти роботу; записатися в електронну чергу до служби зайнятості; подати заяву на вступ до ВНЗ; зареєструвати дитину в дошкільний навчальний заклад; повторно отримати документи у відділах державної реєстрації актів цивільного стану; подати заяву для призначення допомоги при народженні дитини та багато інших.

Галина: - А тепер поговоримо про **електронні ресурси**. Що це таке і що ми можемо запропонувати нашим користувачам?

Електронні ресурси — інформаційні ресурси, які створюються, керуються та використовуються за допомогою комп'ютера і містять дані зафіксовані в електронній (цифровій) формі на певних носіях. Електронними ресурсами є електронні дані (інформація у вигляді чисел, букв, символів, зображень, включаючи графічну інформацію, відеоінформацію тощо, або їхні комбінації), електронні програми або об'єднання цих видів в одному ресурсі.

В розділі **Бібліотечна справа** можна ознайомитись із:

- **Законодавство України та Міжнародними документи**, що стосуються бібліотечної справи.

- **Веб-сайти центральних районних (міських) бібліотек**, посилання діючі, робочі. Якщо когось із Вас немає в даному переліку просимо надати посилання на Ваш ресурс. Нехай увесь світ дізнається про Вашу діяльність.

- **Фахові видання з питань бібліотечної справи (повнотекстова Бібліотечна орбіта)**, можна ознайомитись з матеріалами конференцій, досліджень, аналітичних аналізів діяльності бібліотек області, а також матеріали стосовно обміну досвідом між бібліотеками області

- **Бібліотечні вебінари ОУНБ ім.Д.І.Чижевського**, модераторами яких були наші співробітники

- **Соціологічні дослідження**, які проводились нашими спеціалістами

А зараз я хочу зупинитись на унікальному електронному ресурсі – **Цифрова бібліотека**. Створення Цифрової бібліотеки розпочалося в 2000 році з проекту “Електронний музей книги”, який складався з дев'яти розділів і переважно був присвячений відомій книжковій колекції Олександра Ільїна.

Даний ресурс надає вільний доступ через мережу Інтернет до рідкісних та сучасних фондів ОУНБ ім.Д.І.Чижевського, до творів місцевих авторів (нашого регіону), а також до творів авторів зі всієї України винятково за їх власним бажанням і за умови підписання договору на публікацію.

На сьогодні наша Цифрова бібліотека назбирала близько 15-ти гігабайт даних. І в свою чергу надає доступ до творів 164 індивідуальних та 55 колективних авторів. Бібліографічна база даних Цифрової бібліотеки вміщує близько 700 об'єктів, серед яких описи припадають як на окремі друковані твори, так і на колекції. В свою чергу колекції можуть вміщувати від декількох десятків до декількох тисяч артефактів.

Для зручності користування На головній сторінці Цифрової бібліотеки можна побачити два алфавітні покажчики:

- алфавітний покажчик індивідуальних авторів;
- алфавітний покажчик колективних авторів, або творів без автора.

Додатково в сторінку вбудований, так званий Користувацький пошук системи Google, який надає можливість пошуку за кожним словом, кожного твору, розташованого в даній бібліотеці, за винятком якщо цей твір не є звуковим, відео чи графічним об'єктом.

В підрозділі **Бібліографії** – Сторінка бібліографічних покажчиків бібліотеки.

В підрозділі **Краєзнавство Кіровоградщини** – ця сторінка є путівником до краєзнавчих матеріалів, розташованих на сайті Кіровоградської ОУНБ.

Ще одним цікавим ресурсом є розділ – **Віртуальні виставки**. Тут можна ознайомитись із різноплановими книжковими та мультимедійними виставками. А зараз спробую провести маленьку, але сподіваюсь, змістовну екскурсію цим розділом.

Куди ж без історичної довідки? Започаткували цей вид діяльності ми ще в 2005 році з експериментальної виставки картин **«Психологія і мистецтво – Україна на порозі XXI століття»**, в якій поєднується професійна діяльність психолога Олександра Ткаченка та художника Ігоря Нейгера. В кожній з представлених робіт в однаковій мірі закладений творчий продукт психологічної та мистецької образотворчої практики. Згодом з'явилося ще багато цікавих проєктів: це і **Віртуальна виставка "Автограф Війни"**, в якій зібрано унікальні цінні документи: фото, листи, газети, речові музейні предмети, що передають

атмосферу 1941-1945 років (За матеріалами даної виставки було випущено Пам'ятний CD-ROM "АВТОГРАФ ВІЙНИ"), також це персональні виставки художніх робіт, це і роботи учасників наших фотоконкурсів та фотофестивалів. Про кожну з них можна говорити годинами.

Щодо книжкових виставок, то вони почали з'являтися на сайті нашої бібліотеки ще з 2010 року. Спочатку це були підбірки (бібліографічний опис з анотацією та фотографією обкладинки) літератури з екологічної тематики, а згодом розширився наш асортимент. Зараз можна переглянути цікаві виставки з питань економіки, бізнесу, новітніх технологій, кулінарії, домашніх улюбленців та ін. Ось, наприклад, одна із останніх виставок **«Жовтневий переворот 1917: наслідки для України»**, тут можна переглянути діаспорні видання, що вийшли в різний час в Торонто, Нью Йорку, Мюнхені, Лондоні та інших містах про український національний рух 1917-1921 рр. Також є цікава виставка **«Квіти вашої мрії»**, в ній представлена література, яка містить рекомендації стосовно вирощування і розведення найрізноманітніших квіткових рослин - від розповсюджених до екзотичних. А відповідь на питання: «Чи відвідували Землю в минулому розумні істоти з інших планет і чи не є сучасна людина продуктом їх генних маніпуляцій?» можна знайти у виставці **«Таємниці розкриті та нерозкриті»**.

Наталя: - В рамках регіональної ініціативи «Історія рідного краю» вже протягом шести років успішно функціонує проект **«Видатні особистості Кіровоградщини»**. Ідея такого проекту полягала в створенні широкого краєзнавчого електронного ресурсу, який міститиме довідкову інформацію стосовно видатних людей, які є уродженцями нашого краю, які перебували деякий час на теренах Кіровоградщини та чия діяльність була тісно пов'язана з нашим краєм. А це діячі культури і мистецтв, політичні, військові, громадські діячі, видатні вчені, письменники та багато інших. За цей час таких особистостей в проекті вже понад триста. Сумно про це казати, але за останні роки значну частину таких особистостей складають загиблі під час російсько-українського

військового конфлікту військовослужбовці-земляки, які по жертвували власним життям заради миру на рідній землі.

Цей проект був створений на платформі «Вікі». Це означає, що інформація, яка відображає життєпис видатної особи, побудована за схемою, аналогічною Вікіпедії.

Галина: - А зараз пару слів про **медіапроекти** нашої бібліотеки.

Архів Д.І.Чижевського – Матеріали, присвячені життєвому шляху і науково-літературній спадщині видатного вченого, філософа, літературознавця, культуролога Дмитра Івановича Чижевського.

Єлисаветградськими шляхами Кобзаря – в даному проекті ми символічно підсумовуємо наші спроби досягнути Шевченка, велич його слова й масштаб особистості. Ми пропонуємо Вашій увазі сучасний інформаційний ресурс, в якому зібрані джерела, що дають уявлення про те, ким був і є Тарас Шевченко для багатьох поколінь наших земляків. Під час роботи над медіапроектom основним критерієм відбору джерел інформації визначено їх краєзнавчий характер. Ми ставили перед собою завдання з максимальною повнотою зібрати відомості про зв'язок Шевченка з нашим краєм, як за життя Кобзаря, так і по тому.

Персони українського театру – цей спільний мультимедійний on-line проект „Єлисаветградський абрис. Персони українського театру” представляє матеріали фондів ОУНБ ім.Д.І.Чижевського та Кіровоградського обласного краєзнавчого музею (з відділом – меморіальним музеєм М.Л.Кропивницького) до 170-річчя від дня народження Марка Кропивницького, 165-річчя від дня народження Марії Садовської-Барілотті, пам'ятних дат Миколи Садовського та Панаса Саксаганського, 40-річчя Всеукраїнського свята театрального мистецтва „Вересневі самоцвіти”.

Єлисаветградський абрис Якова Пауценка – спільний проект обласної універсальної наукової бібліотеки ім.Д.І.Чижевського, обласного краєзнавчого музею та Державного архіву Кіровоградської області і є успішним

продовженням двох попередніх спільних проєктів: “Корифеям українського театру присвячується” та “Автограф війни”.

Документи, фото, представлені у даному проєкті відображають сторінки життя Якова Паученка, його неперевершену творчість художника-архітектора. Унікальність даного проєкту в тому, що всі зібрані документи, особливо архівні, дозволили зробити певні уточнення щодо кількох окремих будівель Я.Паученка, встановити імена тодішніх власників, образно кажучи поставити крапку над “і” в деяких публікаціях, які базуються на припущеннях, переказах тощо.

Голоси з війни (аудіопроект). Ідея проєкту – виявити і зафіксувати унікальність кожної долі, кожної особистої історії, болючий відбиток Другої Світової війни в кожній родині України.

Даний проєкт поділяється на дві частини: Говорять свідки та Звучать архівні документи.

В частині **«Говорять свідки»:** на сьогоднішній день це **216** учасників проєкту – віком від 50 до 90 років: солдати, цивільні, діти війни, діти повоєнних років.

Тематика оповідей: на передовій лінії фронту, самовіддана праця в тилу, спогади очевидців німецької окупації, розповіді фронтовиків у сімейному колі, повоєнні трагедії – вибухи серед розваг, голод та нужденність побуту, особливості навчання.

В другій частині **«Звучать архівні документи»** можна перечитати та прослухати: 40 документів з Державного архіву Кіровоградської області озвучені сьогоднішніми дітьми.

Тематика оповідей: письмові твори, написані учнями Кіровоградських шкіл у 1944 році на тему: «Що я пережив під час окупації» і письмові роботи – «Спогади осіб, що повернулись з Німеччини», виправдання колишніх полонених, пояснення обставин перебування оstarбайтерів у неволі.

Наталя: - До проєктів, ініціаторами яких виступила бібліотека Чижевського належать проєкти **«Центрально-Український Кооперативний Каталог» (ЦУКК)** та **«Кіровоградський Регіональний Кооперативний**

Каталог» (КРКК). Обидва проекти – кооперативні ресурси, які були створені з метою прискорення процесів бібліографічної обробки документів, виключення дублювання процесів, та отримання реальних переваг сумісного використання ресурсів як бібліотек України так і бібліотек Кіровоградської області. ЦУКК і КРКК можна вважати прикладом мережевої взаємодії між бібліотеками. Це, по суті, обмін даними з аналітичних описів статей журналів, які видаються в Україні і газет, які видаються в м. Кропивницькому та районних центрах нашої області. Кожна бібліотека-учасниця ЦУКК і КРКК згідно договору має вносити свою частину даних до кооперативного каталогу і отримує право на отримання (тобто перекачку) даних, вироблених іншими учасниками проекту.

Інформація на допомогу вимушено переміщеним особам.

Біженці та вимушені переселенці внаслідок російсько-української війни – категорія громадян України, іноземців або осіб без громадянства, котрі були змушені покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту на частині території Донецької і Луганської областей України або окупації Автономної Республіки Крим. Тут можна знайти список посилань, за допомогою яких ця категорія населення отримає корисну інформацію щодо подолання фізичних, матеріальних, а також психологічних труднощів.

Пам'ятка учасникам АТО

Ця пам'ятка розроблена Громадською Організацією “Юридична Сотня” спільно з фахівцями Міністерства соціальної політики України, Державної служби з питань ветеранів війни та учасників АТО, та Міністерства оборони України та Генерального Штабу Збройних Сил України з метою забезпечення військовослужбовців базовою інформацією щодо пільг, прав і соціальних гарантій, а також – надання рекомендацій щодо порядку дій в певних ситуаціях. Пам'ятку можна завантажити і переглянути в електронному вигляді.

Наостанок, хочу порадити звертати увагу користувачів і рекомендувати як інформаційну складову електронних ресурсів ОУНБ ім. Д. Чижевського такий розділ на веб-сайті бібліотеки як **«Корисні ресурси Інтернет»**. Тут можна знайти посилання на сайти органів державної влади України, міністерств, комітетів, служб, інспекцій, агенств і т.і. Також тут можна ознайомитися з електронними версіями журналів і газет, регіональними інформаційними порталами, переглянути електронні бібліотеки України і світу. У рубриці «Сайти бібліотек та архівів в Інтернет» вміщено посилання на веб-сайти бібліотек і архівів України і світу. Тут також можна знайти корисні посилання з питань євроатлантичної інтеграції, які відображають актуальні процеси щодо співпраці Україна-НАТО. А у рубриці «Бібліографічні бази даних» вміщено посилання на українські та міжнародні електронні каталоги.

Галина: - І на завершення нашого вебінару хочемо уточнити куди звертатись у разі виникнення питань чи пропозицій. Розділ **Про бібліотеку** меню **Наші Контакти**. Хочу звернути Вашу увагу на електронні адреси наших відділів, замість «собачки» Ви всі бачите **[ad]** це зроблено навмисно, щоб спам-боти (програми для автоматизованої розсилки рекламних повідомлень) нас не закидали своїми пропозиціями.

Просимо питання) Якщо є ☺

Ласкаво просимо до нашої бібліотеки і до зустрічі у віртуальному світі ☺